

DUK (dažnai užduodami klausimai)

1. Kas yra kvalifikacija?

Kvalifikacija – oficialus įvertinimo ir patvirtinimo proceso rezultatas, gaunamas kompetentingai institucijai nustačius, kad asmens mokymosi rezultatai atitinka nustatytuosius standartus¹.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme: **kvalifikacija** – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma².

2. Kas yra kompetencija?

Kompetencija – įrodytas gebėjimas naudoti žinias, įgūdžius, asmeninius, socialinius ir (arba) metodinius gebėjimus dirbant ar studijuojant ir siekiant profesinio bei asmeninio tobulėjimo³.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme: **kompetencija** – gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma⁴.

3. Kas yra kvalifikacijų sandara?

Nacionalinė kvalifikacijų sandara – kvalifikacijų klasifikavimo pagal kriterijus, naudojamus konkretiems pasiektų mokymosi rezultatų lygiams nustatyti, priemonė, kuria siekiama integruoti ir koordinuoti nacionalines kvalifikacijų sistemas ir pagerinti kvalifikacijų skaidrumą, prieinamumą, raidą ir kokybę atsižvelgiant į darbo rinką ir pilietinę visuomenę⁵.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme: **Lietuvos kvalifikacijų sandara** – Lietuvos Respublikoje nustatytų kvalifikacijų, grindžiamų asmens veiklai reikalingomis kompetencijomis, lygių sistema⁶.

¹ Europos Sąjungos Tarybos 2017 m. gegužės 22 d. rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo (2017/C 189/03). Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/lt.pdf>

² Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3AD08EA5D0/xbPKUCNrMi>

³ Europos Sąjungos Tarybos 2017 m. gegužės 22 d. rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo (2017/C 189/03). Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/lt.pdf>

⁴ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3AD08EA5D0/xbPKUCNrMi>

⁵ Europos Sąjungos Tarybos 2017 m. gegužės 22 d. rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo (2017/C 189/03). Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/lt.pdf>

⁶ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3AD08EA5D0/xbPKUCNrMi>

Europos kvalifikacijų sandara (EKS, angl. *European Qualifications Framework*) – bendra europinė kvalifikacijų lygių aprašų sistema, padedanti susieti skirtingų šalių nacionalines kvalifikacijų sistemas ir sandaras⁷.

4. Kas yra profesinis standartas?

Profesinis standartas – kvalifikacijų, joms įgyti reikalingų kompetencijų, vertinimo kriterijų ir metodų aprašas⁸.

5. Kas yra mokymosi rezultatai?

Mokymosi rezultatai apibrėžia tai, ką besimokantysis žino, supranta ir sugeba daryti pasibaigus mokymosi procesui (tai žinių, gebėjimų ir įgūdžių visuma). Mokymosi rezultatai gali būti pasiekiami skirtinguose mokymosi kontekstuose – mokantis formaliu, neformaliu ir savišvietos būdu.

Lietuvoje naudojamose modulinėse profesinio mokymo programose mokymosi rezultatai suprantami kaip trumpas aprašymas, ką besimokantysis turi žinoti arba gebėti atlikti po modulio ar programos baigimo. Programos mokymosi rezultatas – įgytos visos kvalifikaciją sudarančios kompetencijos. Programoje kompetencijos suskaidomos į smulkesnius elementus, t. y. modulio mokymosi rezultatus⁹.

6. Kaip aprašomi mokymosi rezultatai?

Mokymosi rezultatai aprašomi naudojant terminologiją ir aprašus egzistuojančius kvalifikacijų sistemoje. „ECVET“ nenumato šablono apie mokymosi rezultatų aprašymo formatą. Tokie šablonai gali išlikti nacionaliniu lygmeniu (pavyzdžiui, vadovaujantis nacionaline kvalifikacijų sąranga). Tačiau labai svarbu įgyvendinant „ECVET“, užtikrinti, kad mokymosi pasiekimai būtų aiškiai nurodyti ir aprašyti, kad būtų tarpusavio supratimas ar mokymosi rezultatai vienoje aplinkoje ir kontekste yra palyginami su planuotais kitoje aplinkoje ir kontekste.

Naudojant „ECVET“ tarptautiniame mobilume naudinga parengti priemones, pavyzdžiui, šablonus, nustatant kokius mokymosi pasiekimus laukiami mobilumo metu ir apibūdinti juos nuosekliai, siekiant, kad rezultatas būtų suprantamas ir švietimo ir mokymo teikėjui, ir besimokančiajam. Svarbu palyginti kvalifikaciją įvairiose kvalifikacijos sistemose, suprasti kvalifikacijų ir mokymosi rezultatų panašumus tarp bendradarbiaujančių institucijų.

7. Kaip mokymosi rezultatai naudojami „ECVET“?

Pagal „ECVET“ mokymosi rezultatai yra naudojami kaip kreditų perkėlimo ir kaupimo pagrindas. Mokymosi rezultatai yra nepriklausomi nuo mokymosi proceso, mokymo turinio arba mokymosi aplinkos, kurioje jie buvo pasiekti, todėl juos galima naudoti siekiant nustatyti, ar tai, ką besimokantis asmuo pasiekė vienoje mokymosi aplinkoje ir kontekste yra panašu į tai ko iš jo buvo tikimasi kitoje aplinkoje ir kontekste.

⁷ Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/kpmc/kvalifikaciju-formavimas/kvalifikaciju-sandara/europos-kvalifikaciju-sandara/>

⁸ Lietuvos respublikos profesinio mokymo įstatymas. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR_44FA08A7226F/MrAIVBKaBL

⁹ Modulių profesinio mokymo programų rengimo metodika, 2017. Prieiga per internetą: <http://pmturiny.kpmc.lt/public-app.html#/ebook/?id=4314>

8. Kas yra kreditas?

Mokymosi rezultatų kreditas žymi asmens mokymosi pasiekimus, kurie yra įvertinti. Kreditus galima kaupti siekiant įgyti kvalifikaciją arba perkelti į kitas mokymosi programas ar kvalifikacijas.

Lietuvoje naudojamose modulinėse profesinio mokymo programose kreditas apibrėžiamas kaip mokymosi apimties vienetas, kuriuo matuojami mokymosi rezultatai ir besimokančiojo darbo krūvis, reikalingas mokymosi rezultatams pasiekti.

Kreditų kiekį lemia:

- 1) veiklos, kurią atliks kompetencijas įgijęs asmuo, sudėtingumas: kuo sudėtingesnė veikla, tuo daugiau laiko reikia kompetencijų įgijimui;
- 2) savarankiškumo atliekant veiklas lygis: kuo daugiau savarankiškumo reikalauja profesinė veikla, tuo daugiau laiko reikia skirti mokymo ir mokymosi procesui;
- 3) veiklos kintamumas: kuo dažniau kompetencijas įgijęs asmuo turi reaguoti į veiklos pokyčius realioje darbo vietoje, pritaikyti savo gebėjimus platesniame kontekste, tuo daugiau laiko reikia skirti tokioms kompetencijos įgyti;
- 4) mokymosi medžiagos ir užduočių, kurias besimokantysis turi atlikti, kad pasiektų suplanuotus mokymosi rezultatus, sudėtingumo lygis, tipas ir kiekis¹⁰.

9. Kas yra kreditų perkėlimas?

Kreditų perkėlimas yra pagrįstas vertinimo, patvirtinimo ir pripažinimo procesais. Tam, kad kreditai būtų perkeltami, mokymosi rezultatai turi būti vertinami. Įvertinti rezultatai yra įrašomi besimokančiojo asmens dokumentuose. Įvertintų rezultatų pagrindu kreditas gali būti pripažintas kitos kompetentingos institucijos. Kai kreditų perkėlimas atliekamas po organizuoto mobilumo, prieš tai abiem šalims susitarus dėl mokymosi pasiekimų vertinimo, kreditai turėtų būti įteisinti ir pripažinti automatiškai.

10. Kas yra vienetas?

Vienetas (Modulis) – kvalifikacijos sudedamoji dalis; jį sudaro įvertinama ir patvirtinama nuosekli žinių, įgūdžių ir kompetencijos visuma¹¹.

Kvalifikacijos vienetas Lietuvos profesiniuose standartuose: **kvalifikacijos vienetas** – kvalifikaciją sudarančių kompetencijų derinys, kurį galima vertinti ir pripažinti¹².

Lietuvoje naudojamose modulinėse profesinio mokymo programose: **modulis** – iš anksto apibrėžta savarankiška profesinio mokymo programos dalis. Rekomenduojama, kad modulio pavadinimas atitiktų kvalifikacijos vieneto, įvardinto kvalifikacijos apraše, formuluotę. Tais atvejais, kai kvalifikacijos vienetas skaidomas į kelis modulius, modulių pavadinimai formuluojami pagal juose įgyjamų kompetencijų pavadinimus¹³.

¹⁰ Modulių profesinio mokymo programų rengimo metodika, 2017. Prieiga per internetą: <http://pmturiny.kpmc.lt/public-app.html#/ebook/?id=4314>

¹¹ Susipažinkite su „ECVET“. Klausimai ir atsakymai. Prieiga per internetą: <http://smpf.lt/uploads/leidiniai/Q%20%20A%20final.pdf>

¹² Profesinio standarto rengimo metodika, 2017. Prieiga per internetą: <http://pmturiny.kpmc.lt/public-app.html#/ebook/?id=4284>

¹³ Modulių profesinio mokymo programų rengimo metodika, 2017. Prieiga per internetą: <http://pmturiny.kpmc.lt/public-app.html#/ebook/?id=4314>